

DORĐE MIKIĆ, AUSTRO-UGARSKA I MLADOTURCI, 1908—1912

Banja Luka 1983, 359.

Potkraj 1983, objavio je Institut za istoriju iz Banja Luke svoju prvu knjigu u biblioteci *Studije i monografije*. To je doktorska disertacija dra Đorđa Mikića, znanstvenog suradnika istoga Instituta što ju je obranio 1980. na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Knjigu su recenzirali prof. dr Radovan Samardžić iz Beograda, koji je ujedno bio i predsjednik doktorske komisije i Galib Šljivo iz Banja Luke, koji je i odgovorni urednik.

Mikić u ovoj opsežnoj monografiji obrađuje dokumentirano jedno važno razdoblje u novijoj evropskoj historiji, zapravo završnu fazu stoljetnog rješavanja istočnog pitanja neposredno prije njegova konačna raspleta u balkanskim ratovima. Budući da su u nas vrlo rijetki radovi iz opće povijesti, ovaj napor treba pozdraviti, ali i istaknuti da se i od 1908. do 1912. kao i u doba velike istočne krize od 1875. do 1878. prelamaju konfliktna zbivanja baš na našim prostorima koji su u tim razdobljima u središtu evropskih interesa i mjesto sukobljavanja velesila i malih balkanskih država. I dok se slobodne države na ovom prostoru izravno uključuju u te prilike, ostali južnoslavenski i balkanski narodi koji se tada nalaze u turskom ili austrougarskom državnom okviru (npr. Makedonci, Albanci, Hrvati, Slovenci i dr.) s velikim zanimanjem prate diplomatske i političke akcije i sa zebnjom očekuju njihov rasplet.

Osim predgovora i uvoda autor je knjigu podijelio na četiri veća poglavlja. To su: Mladoturska revolucija i Austro-Ugarska, Habsburška Monarhija i Mladoturci u aneksionalnoj krizi (1908—1909), Poboljšanje odnosa između Mladoturaka i Austro-Ugarske od aneksionalne krize do tripolitanškog rata, Slabljenje germanofilstva u Turskoj i odnosi između Austro-Ugarske i Mladoturaka u vreme italijansko-turskog rata u Tripolisu. Na kraju je zaključak, sažetak na engleskom jeziku, popis izvora i literature, kazalo osobnih imena, podaci o knjizi i autoru.

Težište rada je na drugom i trećem poglavlju (str. 78—281) gdje su obrađena neka i danas aktualna pitanja kao što su npr. makedonsko i albansko, zatim problem balkanskog saveza, aneksija Bosne i Hercegovine i njezin odjek, austrougarski željeznički projekti na Balkanu kao smjerovi i poluge njihove penetracije na ovaj prostor u duhu politike »Dranga« koju su zastupali vodeći krugovi Austro-Ugarske i Njemačke.

Uvodni tekst o Turskom Carstvu u drugoj polovici XIX i početkom XX veka (do 1908. godine) i politika Austro-Ugarske (11—31) izrađen je uglavnom na temelju postojeće domaće i inozemne političko-diplomatske literature, ali

su sva ostala poglavlja utemeljena na primarnim istraživanjima u bečkim arhivima (Državnom i Ratnom), zatim u Arhivu Sekretarijata za inostrane poslove SFR Jugoslavije iz Beograda, Arhivu Kosova u Prištini i na temelju njemačke, engleske i talijanske građe koja je mikrofilmirana u ovom arhivu. Osim spomenutih arhivskih vrela uzeti su u obzir i ruski, odnosno francuski objavljeni diplomatski izvori, te srbijanska, turska, austrijska i mađarska štampa.

S obzirom da autor nije imao uzora i prethodnika čak ni među austro-njemačkim povjesničarima, opravdano se služio opsežnom inozemnom objavljenom građom (osim turske), ali je šteta što nije više prostora posvećeno odjeku tih zbivanja u južnoslavenskim zemljama, posebno onih iz drugog plana za koje rekosmo da su sa interesom pratili zbivanja na ovom prostoru. Npr. u novinstvu naših zemalja koje su se tada nalazile u sastavu Austro-Ugarske, posebice u opozicijskom tisku, odjek je bio velik i protivan službenoj politici. Ne treba zaboraviti da je to vrijeme aneksijske krize, Fridjungovog procesa protiv Supila i drugova u Beču, te tzv. veleizdajničkog procesa Srbima u Hrvatskoj. Doista, takvo proširenje bilo bi na neki način i skretanje s osnovne teme, ali mozaičnost i slojevitost toga razdoblja neposredno pred balkanske i prvi svjetski rat bila bi izrazitija. Međutim, ovo su samo napomene koje se ne smiju uzeti kao primjedbe ili prigovori.

U zaključku je Mikić dao ocjenu dvoličnosti i kompliciranosti politike velesila na ovom prostoru, a posebno najbliže i najzainteresiranije Austro-Ugarske koja je od poraza 60-ih godina 19. stoljeća bila životno zainteresirana za Balkan, ali je »lukavstvom i lažnom propagandom maskirala svoju imperijalističku politiku prema mladoturskom režimu. Izvori govore da su njihovi pokušaji da se predstave kao politički nezainteresovane u pitanjima istočne politike bili u stvari samo manevri« (337).

Dragutin Pavličević

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 17

Z A G R E B

1984.

Izdavač: Sveučilište u Zagrebu — Centar za povijesne znanosti
Odjel za hrvatsku povijest

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATIČKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Centar za povijesne znanosti — Odjel za hrvatsku povijest,
Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Cijena ovog broja iznosi 600 din.

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH-VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859,1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođeni su plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informiranje SRH pod br. UP-547,2 — 84 — 1984

RADOVI 17

Za izdavača
Prof. dr *Josip Adamček*

Lektor
Ivan Tolj

Korektor
Ivan Tolj

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

ANDRIĆ mr Jasna, Filozofski fakultet, Zagreb
ANTIĆ dr Ljubomir, Centar za istraživanje migracija Krčka 1, Zagreb
ANTOLJAK dr Stjepan, Zajčeva 31, Zagreb
BERTOSA dr Miroslav, Karličeva 12, Pula
BOBAN mr Branka, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
BUDAK mr Neven, Filozofski fakultet, Zagreb
GOLDSTEIN Ivo, Filozofski fakultet, Zagreb
JURIĆ Radomir, Arheološki muzej, Zadar
JURIŠIĆ Ivan, Rakusina 12, Zagreb
LUCIĆ dr Josip, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
MIJATOVIĆ Anđelko, Palmira Togliatija 12, Susedgrad, Zagreb
MIROŠEVIĆ mr Franko, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SHH, Zagreb
OČAK dr Ivan, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr Dragutin, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
POPOVIĆ mr Štefanija, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
RAUKAR dr Tomislav, Filozofski fakultet, Zagreb
STANČIĆ dr Nikša, Filozofski fakultet, Zagreb
STRČIĆ dr Mirjana, Kumičićeva 42, Rijeka
SZABO dr Agneza, Muzej grada Zagreba
VRANJEŠ-SOLJAN mr Božena, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
ZORIĆ Damir, Salopekova 18, Zagreb